

СТАНОВИЩЕ

от доц. Мария Стоянавя Михайрова-Мръвкарлова – пенсионер

за дисертационния труд „Съвременна арабска проза: от неокласическото към постмодерното“ на доц. д-р Баян Райханова

по професионално направление 2.1. (Съвременна арабска литература), за присъждане на научна степен „доктор на науките“ към катедра „Арабистика и семитология“ при ФКНФ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“

Дисертационният труд е посветен на развиващата се съвременна арабска проза като динамична художествена система, както с нейните тенденции и закономерности, валидни за световната литература, така и със специфичните ѝ черти, които са обусловени от културно-историческото и социално-политическото своеобразие на изследваните повече от двадесет арабски държави и съвременната им проза.

Изборът на темата е продиктуван от опита на доц. д-р Райханова като преподавател по съвременна арабска литература и нейните лични наблюдения от развитието на арабската проза в отделните арабски страни, които тя е посещавала.

Темата на дисертацията е нова и досега не е била обект на концептуално и цялостно изследване в световната ориенталистика. Обект на изследването е модерната художествена проза като феномен на арабската словестност от втората половина на XIX век до началото на XXI век. Предмет на изследването са процесите на развитието на съвременната арабска проза, представена последователно с автори от 16 арабски страни от Мароко и Алжир до Палестина, Оман и ОАЕ.

Дисертационният труд съдържа 314 страници, които са разпределени както следва: увод (4-45); основно изложение, три глави (16-288); заключение (289-291) и библиография (292-313).

В **Увода** се подчертава богатството на съвременната арабска художествена словестност (жанрова, стилова), тематика, както и многообразие на творческите индивидуалности. Посочена е също и тенденцията към изравняване на нивото на художественото развитие в отделните арабски страни.

В **Първа глава** се разглеждат етапите в развитието на арабската художествена проза, като се подчертава, че в края на XIX и началото на XX век се забелязва обогатяването ѝ с нови форми, стилове и теми, които допринасят за придобиване на ново, модерно звучене, успоредно с опазване на класическите художествени образи, които стават източник за появата на обновени традиционни белетристични жанрове. Всичко това е подплатено с удачно подбрани цитати от творчеството на редица автори от различни арабски страни. Дадени са примери от неокласическите тенденции. Отделено е подобаващо място на възрожденския роман, като се взема под внимание и влиянието на западноевропейската литература в процеса на формирането на художествената проза от съвременен тип.

Втора глава прави впечатление с уелото представяне (с много и изчерпателно подбрани цитати) на създадените през втората половина на XIX и началото на XX век произведения, които се появяват в условията на нарастващото освободително движение срещу европейските държави, които устоявяват контрол върху повечето арабски страни най-вече в Магреба и Египет. Приведени са примери от първите представители на новелистичната школа. Разгледан е обстойно романът от модерен тип, появата на образци на автобиографичния роман, историческия роман, ангажираната проза и критика, като не са пропуснати и произведенията на новите реалисти.

След обхващане и представяне на литературните процеси, които протичат в арабските държави през втората половина на XX век в **Трета глава**, се преминава към описване на жанровите трансформации на разказа. Тук са разгледани творбите на много арабски автори за различните видове разкази: традиционни, сценични, лирически. Посочени са жанрово стиловете течения и направления в развитието на арабската проза в края на XIX и началото на XX век. С много примери е обрисувано многообразието на дискурсите модернистки и постмодернистки, реалистически и сантиментално-романтически, като на края се стига до извода, че произведенията на арабските писатели в края на XX и началото на XXI век се различават както по своите стилове, тематични и формални особености, така и в разнообразието на художествените дискурси.

Заключението е стегнато и ясно. Приложената **Библиография** обхваща 127 извора, изследвания на арабица (66), изследвания на латиница (120) и на кирилица (41).

Авторефератът отразява точно съдържанието на дисертацията и нейните приноси. Владеенето на арабски език и ползването на изворите в оригинал дава възможност на автора да вникне в дълбочина и да може да оцени в детайли изследваните произведения.

Дисертацията композиционно е много добре ситуирана. Темата е актуална и с практическо значение, тъй като за първи път изгражда цялостна концепция за съвременната арабска проза и е с приносно значение за световната ориенталистика.

В заключение мога да подчертая, че представеният дисертационен труд отговаря на критериите за исканата научна степен, поради което предлагам на почитаемото жури да присъди на доц. д-р Баян Райханова научната степен „доктор на науките“ по професионално направление 2.1. Филология (Съвременна арабска литература) към катедра „Арабистика и семитология“ при Факултета по класически и нови филологии при Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

София, 02.06.2017 г.

Подпис:

доц. Мария Михайлова-Мръварова